

28:23-28 Only Gd knows the place of wisdom

1. Rashi to 28:23

נסתכל בה וברא את העולם, באותיותי' כסדרם ומשקלן יצר כל היצורים כאשר כתוב בסוד ספר יצירה

He looked in her and created the universe; with her letters, according to their order and weight, He created all creatures, as recorded in *Sefer Yetzira*.

2. Rashi to 28:27

ספר אותיותיה כפולו' ופשוטות. ראשונ' ואמצעית ואחרונית היא אמת חותמו של הקב"ה וכן בשאר סדרים ברא כל דבר ודבר באותיות הללו והכל מפורש בסוד ספר יצירה:

He counted her letters, the doubled and straight [final] letters. The first, middle and last are אמת [truth], the sign of Gd. And so, too, with the other orders He created everything with these letters. All is explained in the secret of *Sefer Yetzira*.

3. Rashi to 28:28

יראת ד' היא חכמה - זו צריכה לזו, ואין חכמה יפה בלא יראה:

"Reverence for Gd is wisdom" – This needs that, and wisdom is not good without reverence.

4. Talmud, Shabbat 31a-b (based on Isaiah 33:6)

אמר רבה בר רב הונא: כל אדם שיש בו תורה ואין בו יראת שמים דומה לגזבר שמסרו לו מפתחות הפנימיות, ומפתחות החיצונות לא מסרו לו. בהי עייל?

Rabbah bar Rav Huna said: One who has Torah, but not reverence for Heaven, is like an agent who has been given the keys to the inner rooms, but not the keys to the outer rooms. How will he enter?

5. Daat Mikra to 28:28

בשבילך האדם, יראת ד' היא חכמה, אבל החכמה שנזכרה למעלה, אותה החכמה, שבה האלקים מנהיג את עולמו, לא גלה אלקים לאדם. For you, Man, reverence for Gd is wisdom. But the wisdom mentioned above, that wisdom with which Gd runs His world, Gd has not revealed to Man.

6. Carol Newsom, *The Book of Job: A Contest of Moral Imaginations*, pp. 180-181

Wisdom, after all, is not in some place beyond place but in the wind, waters, rain, and thunderstorms, that is, in all the aspects of creation. But it is not "in" them as an object but in their construction and interrelationship, in their presence and limits ("weight," "measure," "limit," "way") with respect to other aspects of the created world. Thus, one realizes that the poem is in no sense saying that humans have no access to wisdom. They will not find it if they look for it as an object (even an intellectual object) but only if they also know it through a comparable mode of being, a way of acting. The disposition of piety and the moral habit of turning from evil are the way in which one will know wisdom and understanding...

The prose tale did not claim to be a story about wisdom and understanding. It was a story that explored a conundrum in religious ideology (can true piety coexist with divine blessing?) and provided a role model for the exercise of disinterested piety. The wisdom poem is claiming, in effect, "Yes, yes, but you are saying more than you know. For what your little didactic tale also does is to provide a brilliant narrative of what it means to know wisdom and to have understanding. They can be embodied, but such embodiment is always done in ignorance of what takes place in the heavens, not by apprehension of the transcendent wisdom of the cosmos."

Introduction to Chapter 29

7. Outline of Chapters 29-31

- 29:1-10 I long for the good old days
- 29:11-17 I helped the needy, and destroyed evil
- 29:18-25 I had it all: wealth, security and honour
- 30:1-13 Now I am mocked by lowly people
- 30:14-19 I suffer brutally
- 30:20-31 And Gd doesn't help me, although I helped those in need
- 31:1-34 Had I sinned, I would deserve punishment – but I didn't sin!
- 31:35-40 If only someone would argue on my behalf!

8. Carol Newsom, *The Book of Job: A Contest of Moral Imaginations*, pg. 198

Job's representation of G-d as the normative social order writ large is the most important of his monologic claims. Job's depiction can find warrant in much of Israelite theological tradition that insists on the fundamental continuity between the moral nature of G-d and the moral values of its own community (see, e.g., Leviticus 19; Psalm 72).

9. Mishnah, Avot 3:10

הוא היה אומר כל שרוח הבריות נוחה הימנו רוח המקום נוחה הימנו וכל שאין רוח הבריות נוחה הימנו אין רוח המקום נוחה הימנו.
[Rabbi Chanina ben Dosa] said: If the popular spirit is pleased with someone, the Divine spirit is pleased with him. If the popular spirit is not pleased with someone, the Divine spirit is not pleased with him.

29:1-10 I long for the good old days

10. Talmud, Niddah 30b

ונר דלוק לו על ראשו וצופה ומביט מסוף העולם ועד סופו, שנאמר "בהלו נרו עלי ראשי, לאורו אלך חשך." ואל תתמה, שהרי אדם ישן כאן ורואה חלום באספמיה. ואין לך ימים שאדם שרוי בטובה יותר מאותן הימים שנאמר "מי יתנני כירחי קדם, כימי אלוך ישמרני." ואיזהו ימים שיש בהם ירחים ואין בהם שנים? הוי אומר אלו ירחי לידה. ומלמדן אותו כל התורה כולה שנאמר "ויורני ויאמר לי יתמך דברי לברך, שמור מצותי וחייה. (משלי ד:ד)" ואומר "בסוד אלוך עלי אהלי."

A lamp is illuminated above the head of the fetus, and he can gaze from one end of the world to the other, as in Job 29:3. And do not not be shocked, for one can sleep and dream of Spain! And there is no better time for a person than those days, as in Jo 29:2 – what are days which have months but not years? Those are the months of gestation. And they teach him the entire Torah, as in Proverbs 4:4, "And [my father] taught me and said to me, 'May my words support your heart; guard my commandments and live.'" And Job 29:4.

11. Jerusalem Talmud, Berachot 2:1

ר' יוחנן הוה מיסתמיך על ר' יעקב בר אידי, והיה ר' אלעזר חמי ליה ומיטמר מן קדמוי. אמר, הא תרתיי מילין הדין בבלייא עביד בי! חדא דלא שאל בשלומי, וחדא דלא אמר שמועתא משמי. א"ל, כך אינון נהגינ גביהן. זעירא לא שאל בשלמיה דרבה דאינון מקיימין "ראוני נערים ונחבאו."

Rabbi Yochanan leaned on Rabbi Yaakov bar Idi [as they walked], and Rabbi Elazar saw him and hid from him. Rabbi Yochanan said: This Babylonian... did not greet me!... Rabbi Yaakov bar Idi told him, "This is their practice. Zeira did not greet Rabbah either; they fulfill Job 29:10, 'Youths saw me and hid.'"

12. Malbim's insight

- 29:3 Spiritual
- 29:4 Physical
- 29:5 Family
- 29:6 Wealth
- 29:7-10 Honour

29:11-17 I helped the needy and destroyed evil

13. Rashi to 29:13

הייתי זן את בניו ואת אשתו. ורבתינו אמרו (ב"ב טז.) שהיה גוזל שדה יתומים ומשביחה ומחזירה להם. ופשטיה דקרא אינו נראה כך, שאין קרוי "אובד" אלא דבר שהוא עצמו אובד.

I fed his sons and wife. And Bava Batra 16a said that he stole the fields of orphans, improved them and returned them, but the simple reading of the verse does not appear thus, for *oveid* refers to one who is himself destroyed.

14. Talmud, Sanhedrin 91a-b

אמר ליה אנטונינוס לרבי גוף ונשמה יכולין לפטור עצמן מן הדין כיצד גוף אומר נשמה חטאת שמיום שפירשה ממני הריני מוטל כאבן דומם בקבר ונשמה אומרת גוף חטא שמיום שפירשתי ממנו הריני פורחת באויר כצפור אמר ליה אמשול לך משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שהיה לו פרדס נאה והיה בו בכורות נאות והושיב בו שני שומרים אחד חיגר ואחד סומא אמר לו חיגר לסומא בכורות נאות אני רואה בפרדס בא והרכיבני ונביאם לאכלם רכב חיגר על גבי סומא והביאום ואכלום לימים בא בעל פרדס אמר להן בכורות נאות היכן הן אמר לו חיגר כלום יש לי רגלים להלך בהן אמר לו סומא כלום יש לי עינים לראות מה עשה הרכיב חיגר על גבי סומא ודן אותם כאחד אף הקדוש ברוך הוא מביא נשמה וזורקה בגוף ודן אותם כאחד שנאמר +תהלים נ+ יקרא אל השמים מעל ואל הארץ לדין עמו יקרא אל השמים מעל זו נשמה ואל הארץ לדין עמו זה הגוף

Antoninus said to Rebbe: The body and soul could exempt themselves from judgment! How? The body could say, "The soul sinned, for since the day the soul left me I have been lying silently like a rock in my grave." The soul could say, "The body sinned, for since the day I left it I have been flying in the air like a bird."

Rebbe responded: I will compare this to a human king who had a beautiful orchard, in which there were beautiful new fruits. He put two guards into the orchard, one lame and one blind. The lame one said to the blind one, "I see beautiful new fruits in the orchard. Come put me on your shoulders, and we will bring the fruits and eat them."...

After some days, the owner of the orchard returned. He said, "Where are the beautiful new fruits?" The lame man replied, "Do I have legs to walk to them?" The blind man replied, "Do I have eyes to see?"

What did the owner do? He put the lame man on the blind man and punished them as one. So Gd brings the soul and puts it into the body, and He judges them together, as it is written, 'He will call to the heavens above and to the earth for the judgment of His nation.' 'He will call to the heavens above' refers to the soul, 'and to the earth for the judgment of His nation' refers to the body.

29:18-25 I had it all: wealth, security and honour

15. Talmud, Sanhedrin 108b

אורשינה, אשכחיניה אבא דגני בספנא דתיבותא, אמר ליה "לא בעית מזוני?" אמר ליה, "חזיתך דהות טרידא, אמינא לא אצערך." אמר ליה, "יהא רעוא דלא תמות," שנאמר "ואמר עם קני אגוע וכחול ארבה ימים."

[Shem said] My father found the avarshina sleeping in a hidden part of the boat. He said, "Don't you want food?" It replied, "I saw that you were busy, and I decided not to burden you." He said, "May it be Gd's will that you not die," and Job 29:18 says, "And I said, 'I shall die with my nest; like the *cho*/I will have long life.'"

16. Malbim to 29:20

תחת שתחלה היו מכבדים אותי מפני היראה, היה אח"כ מצד האהבה ומצד שראו שאני ראוי לכבוד.

At first they honoured me due to fear, but in its place they then did it out of love, and because they saw that I was worthy of honour.